

mangfoldigheden i den teoretiske forståelse af fænomenet globalisering som en dialektisk proces mellem homogenisering og differentiering. Bogen formidler nogle af de teoretiske problemstillinger i en række interessante cases, som bringer os fra Londons og Nørrebros etniske minoriteter over kvindebilleder i indisk satellit-tv til sydafrikanske unges søges efter et »homeland«. Som redaktørerne Gitte Stald og Thomas Tuftte skriver i forordet, er bogen i sig selv et globalt møde mellem og med forfattere fra 4 kontinenter og 7-8 forskellige lande. Bog-projektet er et af resultaterne af forskningsprojektet »Global Media Cultures«, som var støttet af Statens humanistiske Forskningsråd i perioden 1999 – 2001.

Bogens første del præsenterer tre artikler, som tematiserer globalisering ud fra historiske, økonomiske og kulturelle perspektiver og med en skarp vinkel på sociale, politiske og geografiske uligheder i globaliseringsprocessen. Jonathan Friedman anfægter forestillinger om, at globalisering er en ny og epokegørende fase i samfundsudviklingen. Han argumenterer således for, at et systemisk perspektiv kan føre sammenligninger mellem aktuelle og tidligere former for globalisering, hvor især perioden i slutningen af 1800-tallet har mange lighedspunkter med den aktuelle verdenshandel og immigration. Den mest spændende pointe i artiklen er imidlertid en analyse af, hvordan diskurser om globalisering »opstår«, og ikke mindst hvem der producerer disse globale »imaginaries«. Den økonomiske/politiske og akademiske elite konstruerer en dominerende diskurs om globalisering, fri markedsøkonomi, demokrati og multikulturelle fællesskaber på »bekostning« af nationalstatens fællesskab, der bringes til at repræsentere en gammeldags og tryghedssøgende velfærdsmodel og en mangel på tolerance over for det fremmede, hvorved fornuftig modstand mod globaliseringsdiskursen bliver meget vanskelig. Den kosmopolitiske og veluddannede verdensborger befinder sig som en fisk i vandet i CNN's ideologiske univers, hvor budskabet er »...that we may all be different at one level, but that we all want the same things: democracy, diversity, human rights, hamburgers and a free market« (s. 29). Artiklen er en forfriskende appetitvækker, som »framer« hele bogens emne og sætter læserens egen habitus i spil.

John Degnol-Martinussen skriver om globalisering af verdensøkonomien ud fra et tredje-verdens perspektiv. Han kortlægger på en klar og velformidlet måde de væsentligste aktørers

roller (WTO, IM, OECD og Verdensbanken) og beskriver, hvorledes globalisering på den ene side kan anskues som en regionalisering af økonomiske vækst-centre i USA, EU og på den anden side som marginalisering og udelukkelse af langt den største del af tredje-verdens lande. Samtidig har informationsteknologien både banet vejen for økonomisk vækst i de rige centre og øget kløften mellem de uddannede rige og de 1.3 milliard uuddannede fattige i verden, som lever for under 1 dollar om dagen: Den »globale landsby« er således ikke global – men snarere regional/social. Den sidste artikel i bogens første del er skrevet af Renato Ortiz, som diskuterer modernitetsprocesser og kulturel diversitet ud fra et antropologisk og sociologisk perspektiv. Artiklen er interessant, idet den bringer nogle helt andre og positive bud på den kosmopolitiske verdensborgers rolle, end vi finder hos Friedman i bogens første artikel, men den bevæger sig så glat på overfladerne af moderne sociologi og kulturteori, at det nærmer sig namedropping.

I bogens anden del flyttes fokus tættere på mediefeltet og belysningen af mediernes rolle i globaliseringsprocessen. Det fungerer rigtig fint, når Stig Hjarvard i sin artikel tager McLuhans metafor om den globale landsby op til fornyet diskussion. Medierne i den tidlige modernitet (presse, radio og tv) er stadig institutionaliseret i nationale rum, mens nye globale medier (satellit-tv og internet) med Anthony Giddens ord er »disembedded« – dvs. løftet ud af de nationale offentligheder. Hjarvards pointe i relation til McLuhan er, at hverken de klassiske eller de nye medier har konstitueret medierede samværsformer, der minder om »landsbyens« samværsformer: De klassiske medier skabte en forholdsvist enkel ramme om reproduktion af nationale identiteter, som kan udtrykkes i metaforen »national landsby«, mens de nye medier skaber en kompleks og fleksibel ramme for forskellige identiteter og roller under anonymitetens kendetegn, som kan betegnes »global metropolis«. Måske kunne man midt i den systematiske og gode udredning foreslå, at de klassiske mediers rammesætning for samvær mere minder om »hovedstadens« frem for »landsbyens«? Analysen fortsætter med inddragelse af Niklas Luhmann og Anthony Giddens' betragtninger om tillidsskabelse sat i relation til de nye mediers troværdighed – eller mangel på samme.

Terje Rasmussen lader sig også inspirere af Niklas Luhmann i sin sociologisk funderede artikel om internettet som verdens-medium: Internet-

tet er et særligt udbredelsesmedium, som qua sin hypertextualitet og multimodalitet intensiverer de symbolske mediers funktioner (kærlighed, penge, magt), forøger uddifferentieringen af subsystemer og medskaber en hidtil uset kompleksitet for organisationer – og individer. Internet kan ses som komplementært til de klassiske medier (massemedierne): Det er tilgængeligt og brugbart for alle sociale systemer, og kommunikationen kan foregå i alle de funktionelle subsystemers særlige koder. Denne diskussionen af internettet set i forhold til det klassiske mediesystem kan med udbytte læses i sammenhæng med Hjarvards

betragtninger om den globale metropolis. Roger Silverstones artikel om minoriteter og deres mulighed for at deltage i og bidrage til »the global commons« fortsætter diskussionen om internettet i termer af adgang og kontrol.

Silverstone åbner samtidig tematisk for bogens tredje og sidste del, hvor seks case-studier belyser forskellige aspekter af kulturel globalisering, som den udfolder sig i det levede hverdagsliv. Gitte Stald skriver om danske unges opfattelse af henholdsvis lokale, nationale og globale forhold, Larry Strelitz om sydafrikanske unge studerendes søgen efter kulturelle homelands, Marie Gillespie om sydasiatiske diaspora-identiteter i London, Norbert Wildermuth om »glokaliserede« kvindebilleder i indiske tv-serier, Annebelle Sreberny om iranske diaspora-identiteter i London, og til slut skriver Thomas Tuftte om en gruppe unge »nydanskere« på Nørrebro og deres sociale brug af mobiltelefoner og internet. Teoretisk og metodisk er der mange lighedspunkter de forskellige cases imellem: Globalisering er en kompleks proces, der set »indefra« er karakteriseret af diversitet og mangfoldighed i den hverdagslige kulturskabelse, og bidragene skriver sig generelt kritisk op imod en forestilling om globalisering som kulturel homogenisering, som også Silverstone gør det i sin artikel. Bogens fire sidste artikler handler specifikt om mediernes rolle i etnisk kulturskabelse og forskellige former for diaspora-identiteter. Som etnisk minoritet er man i en slags kulturel forhandling med det samfund, man nu bor i, og et »hjemland«, som kan være imaginært.

Det er lidt uklart for anmelderen, hvorledes fænomenet (og begrebet) diaspora kan være så centralt for forståelsen af globalisering som medie-kulturel proces, og man kunne ønske, at dette begreb var blevet udsat for den samme kritiske gennemlysning som globaliseringsbegrebet i bogens første del. Sagt med andre ord: De enkelte

cases er hver for sig interessant og berigende læsning, men de peger i samme retning og »skygger« dermed for en fuldt udbygget dialektisk forståelse af medier og kulturel globalisering, som man havde sat næsen op efter læsning af bogens første del, der betoner vigtigheden af at anskue globalisering og kulturel transformation som samtidige homogeniserende og differentierende bevægelser.

Set i lyset af bogens helhed og ambition om at belyse mediernes rolle i globaliseringsprocessen er det signifikant, at det medicøkonomiske og medieinstitutionelle perspektiv er underbetonet – herunder forandringer i offentlighedsformer. Som en konsekvens af bogens samlede prioritering kan vi måske forledes til at antage, at en kritisk synsvinkel på de globale mediekoncerner og globale brands ikke er særlig vigtig eller interessant, fordi man som mediebrugere alligevel altid vil skabe en form for »lokal« mening med forbruget i form af kulturel identitet og livsstil.

*Tove Arendt Rasmussen, lektor
Institut for Kommunikation
Aalborg Universitet*

Claes H. de Vreese: *Framing Europe – Television news and European integration*. Aksant, 2002, 243 sider.

Siden Tuchman (1978) overførte den amerikanske sociolog Erving Goffmans begreb *framing* til medievidenskaben, har begrebet været anvendt vidt og bredt. Først med Entman (1993) kommer der dog gang i den teoretiske diskussion og afdækning af begrebet. Entman selv (s.53) når imidlertid ikke meget længere end til følgende definition: »To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text.« D'Angelo (2002), der tager den teoretiske diskussion op efter Entman, definerer følgende tre tilgange til framing: kognitiv, konstruktivistisk og kritisk. Summarisk kan forskellene mellem de tre tilgange beskrives på følgende vis: Den kognitive tilgang fremhæver, hvordan og under hvilke omstændigheder frames påvirker det enkelte individs opfattelse af en bestemt medieformidlet begivenhed. Den konstruktivistiske tilgang har til formål at afdække, hvordan forskellige frames fungerer som socialisering af det

enkelte individ. Mens den kritiske tilgang ser på mediernes frames som en del af magtstrukturen i et samfund. Det er i lyset af denne stærkt differentierede anvendelse af begrebet, at de Vreeses forsøg på at præsentere en samlet framing-analyse er uhyre kærkomment.

Med udgangspunkt i Scheufeles (1999) to begreber, *frame-building* og *frame-setting*, sætter de Vreese sig som mål at gennemføre den første integrerede framing-analyse. Det vil sige en analyse, der både fokuserer på, hvordan frames opbygges og udtrykkes i medierne, og fokuserer på, hvordan samme frames påvirker publikums fortolkning og forståelse af de rapporterede begivenheder. Som emne for analysen vælger de Vreese et komparativt studie af danske, engelske og hollandske tv-mediers dækning af EU, særligt introduktionen af euroen (1998/1999) og valget til Europaparlamentet i 1999.

De Vreeses analyse falder i fire dele. Første del er et klassisk 'newsroom study', der fokuserer på, hvordan journalistens omgivelser (organisationsstruktur, arbejdsrutiner osv.) spiller ind på udvælgelse og framing af EU-historier. Dernæst følger en indholdsanalyse af de udvalgte kanalers (DR, BBC og NOS) nyhedsdækning af euroen og parlamentsvalget. Afslutningsvis præsenteres to eksperimentelle receptionsanalyser.

Den første delanalyse peger bl.a. på fire udfordringer i forbindelse med journalister og redaktørers udvælgelse af EU-historier. For det første 'afstand og tid.' Trods den geografiske nærhed opleves Bruxelles af journalister og redaktører som noget, der ligger langt væk. Desuden opleves længden af de europæiske beslutningsprocesser også som et problem. Skal man for eksempel fortælle en historie, hvis det endelige udfald først ligger klar om flere år? Adgang til de europæiske institutioner opleves som et andet problem. De europæiske institutioner opleves som lukkede og bureaukratiske, ligesom institutionernes bureaukratiske sprogbrug opfattes som et problem. Et tredje problem er mere internt. EU-historier er ofte sværere at sælge til en redaktion end en national politisk historie. Publikums manglende interesse for EU påpeges desuden af journalister og redaktører som et fjerde og sidste problem. Samlet peger analyser på, at de ovennævnte problemstillinger påvirker den journalistiske framing af EU-historier på følgende facon: »*With respect to the application of news selection criteria, conflict and tension between elite's as well as events with significant domestic political and/or economic*

consequences were among the key qualities that European events and issues should have to get in the news.« (s. 75).

Resultaterne af indholdsanalysen peger i samme retning: »*Turning to the frame of news () the study found compelling evidence for a strong presence of the conflict frame.*« (s. 117). Der er imidlertid store forskelle i EU-dækningen. I normaluger er EU-stoffet således så godt som usynligt, mens topmøder og andre EU-begivenheder giver en øget dækning, som dog i overvejende grad kommer til udtryk via konflikthistorier med fokus på det nationale frem for det supranationale. Resultaterne af de to eksperimentelle receptionsanalyser peger på, at »*frames in the news have the ability to direct the thoughts of viewers when conceiving of a contemporary political issue.*« (s. 135). Desuden peger studiet på: » (...) *that news media may indeed contribute to political cynicism and negative associations with political and economic issues.*« (s.159).

Samlet leverer de Vreese ikke kun en fremragende diskussion af framing som teoretisk begreb, hans undersøgelser viser også, hvordan *frame-building* og *frame-setting* spiller sammen. Dermed leverer de Vreese også et overbevisende eksempel på, hvordan framing ikke kun præger journalisters og redaktørers udvælgelse og vinkling af nyhedshistorier, men også hvordan de forskellige medieskabte frames påvirker publikums afkodning af nyheder.

Naturligvis kan man i bredt anlagte studier altid savne lidt kælen for detaljerne. Dette gælder også i dette tilfælde. Især savnes nogle eksempler på, præcis hvordan de enkelte frames kommer til udtryk i nyhedsindslagene. Dette lille forbehold skygger dog ikke for, at der her er tale om et af de hidtil bedste værker om et populært, men ofte både flygtigt og flertydigt begreb.

*Mark Ørsten, ph.d.-stipendiat
Roskilde Universitetscenter*

